

"Passie kun je niet managen"

Als het aan professor Joseph Kessels ligt, schrappen we de begrippen als beheersing en controle, toetsen en afrekenen, regels en sturing per direct uit het onderwijs. Hij pleit voor meer passie en droomt van mbo-opleidingen die uitgaan van bevolegenheid en netwerklere vanuit nieuwsgierigheid. "Er gebeurt iets met studenten als ze zélf de regie in handen hebben".

Volgens Kessels, een van de inleiders op De Essentie, wordt onderwijs te vaak en onterecht gezien als middel om de maatschappelijke problemen aan te pakken. "Onderwijs is slechts één van de spelers, daar mag je niet alle heil van verwachten. Politici en burgers hijgen het onderwijs onophoudelijk in de nek door te roepen dat de kwaliteit beter moet. Als er iets mis is in de samenleving of als er problemen zijn in het onderwijs, dan denkt iedereen meteen dat we er meer kennis in moeten gooien. Ontbijten we niet goed? Dus gaan we met zijn allen op school eten. Integratieproblemen? Dan meer geschiedenislessen."

De boel belazeren?

Door de kritiek op het onder-

wijs en de inspectiebezoeken zouden schoolleiders kopschuw worden om voortvarend het onderwijs te vernieuwen. Ze kiezen volgens Kessels te vaak voor een klassieke aanpak. "De meeste studenten kunnen een traditioneel tentamen na zes weken al niet meer voor een tweede keer met hetzelfde resultaat maken. Opgenomen kennis kampt met een opvallend korte levensduur. Geef leerlingen dus de mogelijkheid zélf eens een proeve van bekwaamheid in elkaar te zetten met een moeilijkheidsgraad waarvan ze vinden dat ze daarop beoordeeld mogen worden na de nodige lesmaanden. Je zult zien dat je ze in bescherming moet nemen wat de studielast betreft die ze zichzelf zouden opleggen." Het hebben van macht kan

slechte karaktereigenschappen in mensen naar boven brengen. Gedrevenheid en nieuwsgierigheid kan in het nauw worden gedreven, terwijl studenten juist behoefte hebben aan erkenning en waardering voor wat goed gaat. Kessels is voorstander van een school 'waar jonge mensen zich ontwikkelen in een ruimte die bij ze past'. "Er wordt mij vaak verweten dat studenten bij mij niets hoeven te weten en het gekke is dat ik dit ook inderdaad niet voorschrijf. Maar wanneer je studenten meer verantwoording geeft, uitgaat van zelfsturing en dus van een docent met een begeleidende rol, dan merk je vaak dat het resultaat uiteindelijk origineler, diepgaander en duurzamer blijkt" aldus de hoogleraar. "Het is dus van groot belang te weten wat iemand boeiend vindt. De nieuwsgierigheid van de student moet centraal staan. Maar ook het geloof in eigen kunnen moet gewaardeerd en gerespecteerd worden. Je kunt natuurlijk alleen zo'n aanpak bedenken als je niet angstig bent of belast met de idee dat mensen de boel zullen belazeren."

Van nature lui

Kritiek op het netwerklere krijgt Kessels genoeg. Zijn benadering, waarbij werken vanuit passie en wederzijdse aantrekkelijkheid centraal staan, wekt argwaan. "O ja, argumenten zijn er altijd te vinden. Het harde leven zit anders in elkaar, zegt

men. Als iedereen doet wat hij of zij leuk vindt, wordt het één grote chaos. Natuurlijk wil ik het netwerklere niet romantiseren: voordat je er erg in hebt, zit je met klikvorming en een nieuwe incrowd, waarop je als management volledig het zicht en de controle kwijtraakt. Zowel docenten als leerlingen, hebben structuur en leiding nodig. Niet iedereen is geschikt om zomaar in losse netwerken aan de slag te gaan. Mensen zijn van nature lui. Om een netwerk op koers te houden is er een strakke planning nodig, met duidelijke doelstellingen, verantwoordelijkheden, opbrengsten en beoordelingscriteria."

"Die terughoudendheid gaat hand in hand met het uitoefenen van macht", meent Kessels. "Docenten en studenten met een inhoudelijke drijfveer, zitten niet te wachten op bemoeizuchtige managers. Passie kun je trouwens niet managen. Je kunt moeilijk tegen iemand te zeggen: 'wees eens bevolegen!'. Hij is 'heel erg' idealistisch, geeft hij toe. "Ik vind het een uitdaging voor het mbo om aan de slag te gaan met jongeren met weinig zelfrespect, die het niet makkelijk vinden om gedisciplineerd naar school te gaan. Als ik steeds denk 'dat is al eens een keer gedaan', dan kan ik beter stil in bed gaan liggen'. Samen moeten we nieuwe en slimme bekwaamheden ontwikkelen. Maar dat kan alleen als je ergens écht plezier in hebt." < NA